

AVRUPA BİRLİĞİ VE ULUSLARARASI KURULUŞLARINDAN KAMU KURULUŞLARINA AKTARILAN MALİ YARDIMLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Metin YILMAZ

Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü
metin.yilmaz@dpu.edu.tr

ÖZET: Avrupa Birliği, üye ülkelerin iç ekonomik ve sosyal gelişmelerine destek olmak, ülkelerarası gelişmişlik düzeyini dengelemek amacıyla hibe ya da kredi şeklinde kaynak aktarmaktadır. Avrupa Birliği, aynı zamanda üye olacak aday ülkelerin birliğe hazır hale getirilmesi amacıyla birliğe üye olmak için başvuran ve resmi olarak adaylığı tanınmış ülkelere de mali yardımlar vermektedir. Türkiye’de bu mali yardımlardan faydalanmaktadır. Söz konusu yardımlar, Türkiye’ye Avrupa Birliği üyeliği sürecinde Avrupa Birliği müktesebatına siyasi, ekonomik, yasal ve idari konularda uyum sağlama ve alınması gereken tedbirler için mali kaynak oluşturmak için verilmektedir. Yapılan anlaşmalar gereği bu yardımlar Avrupa Birliği tarafından yardımların aktarılmasından harcanmasına kadar kontrol edilmektedir.

Bu çalışmada amaç, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan kamu kuruluşlarına proje karşılığı aktarılan mali yardım tutarlarının muhasebeleştirilmesinin nasıl yapılacağı konusunda inceleme yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Mali Yardım, Mali Yardımların Muhasebeleştirilmesi

ACCOUNTING FOR THE FINANCIAL AID TRANSFERRED FROM THE EUROPEAN UNION AND INTERNATIONAL ORGANIZATIONS TO PUBLIC INSTITUTIONS

ABSTRACT:The European Union has been transferring significant amounts of resources in various financial instruments in the form of grants and loans for the purposes of supporting the internal economic and social development of member states, as well as balancing the cross-country development levels. The European Union also provides financial assistance to the countries that have applied for candidacy, as well as those officially nominated as candidates, in order to help them aid to get ready for the gains of the community. Turkey is one of the countries that benefit from this financial assistance. Aid provided to Turkey aims at providing financial resources needed for complying with the European Union acquis in the European Union accession process and taking the necessary political, economic, legal and administrative measures. According to the agreements, this aid is controlled at all stages from the release of the aid by the European Union until they are spent by the end users.

The aim of this study is to examine the accounting processes of this aid transferred to public institutions by the European Union and international organizations in return for projects.

Keywords: The European Union, Financial Aid, Accounting for Financial Aid

Giriş

Küreselleşme süreci, ülkeleri bütünleşmeye ve bölgesel oluşumlara yöneltmiştir. Avrupa Birliği’de (AB) küreselleşme sürecinin etkisiyle doğmuş bir birliklerdir. Türkiye’nin de içinde bulunduğu bazı ülkeler AB’ye üyelik için müzakereler yapmaktadır. AB, ekonomik ve siyasi konularda, barış, demokrasi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve modernleşme gibi alanlarda küresel bir aktör olarak rol almakta ve bu amaçları gerçekleştirmek için mali yardımlar yapmaktadır. AB, Birlik içindeki ekonomik ve sosyal uyumun sağlanması, bölgesel farklılıkların giderilmesi amacıyla üye ülkelere yardımda bulunduğu gibi küresel aktör sıfatıyla Birlik üyesi olmayan ülkelere de yardım da bulunmaktadır.

AB, ilk olarak 1990 yılında Birliğe üye olacak ülkelere yardım etmek amacıyla katılım öncesi yardım araçları oluşturmaya başlamıştır. Bu durum, yeni üye alınmasına ilişkin anlayış değişikliğinin ürünüdür. Yeni anlayış aday ülkelerin, ancak katılım öncesi olarak adlandırılan bir hazırlanma sürecinde başarılı olmaları halinde üye olabilmelerini öngörmektedir. Katılım öncesi süreç, aday ülkenin “Topluluk Müktesebatı” ile politikalarına uyum sağlayabilmesi için bir dizi ekonomik, siyasal, sosyal ve kurumsal reformları gerçekleştirmesini gerektirmektedir. Doğal olarak, bu reformların gerçekleştirilmesi aday ülkeye önemli mali külfetler de getirmektedir. AB, bu aşamada hem aday ülkenin mali yükünü azaltmak hem de reformların öngördüğü biçimde hızlandırılmasını sağlamak üzere, katılım öncesi stratejisi çerçevesinde özel yardımlar sağlamaktadır (Karataş, 2010: 2-3).

AB, temel politik hedefini gerçekleştirmeyi sağlayacak olan ekonomik entegrasyonun tam anlamı ile gerçekleşebilmesi için, üyeleri arasındaki farklılaşmanın asgari seviyeye indirgenmesini amaçlamakta, aynı zamanda üye olacak adayların da üyeliğe tam olarak hazır hale gelebilmelerini sağlamak amacıyla bir takım mali yardım araçları sunmaktadır. Avrupa Topluluğu anlaşmalarında, topluluk hedefleri arasında topluluk düzeyinde uyumlu, dengeli ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi sayılmış, gerek bu hedeflerin gerçekleştirilmesi, gerekse üye olacak aday ülkelerin topluluk kazanımlarına hazır hale getirilmesi amacıyla, AB bütçesinden bir takım mali araçların bu amaçlara tahsis edilmesi öngörülmüştür. Bu araçların önemli bir kalemini de “Katılım Öncesi Mali Yardımlar” oluşturmaktadır (Çeliktas, 2006: 39-40).

Türkiye, 1960’li yıllarda başladığı Avrupa ile entegrasyon hedefinde 1999 Helsinki Zirvesi ile önemli bir aşamaya gelmiştir. Söz konusu Zirve ile Türkiye’nin AB’ye adaylığı resmen kabul edilmiş ve Türkiye-AB ilişkilerinde yeni ve daha zorlu bir dönem başlamıştır. 17 Aralık 2005 tarihinde “AB Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyinin” Brüksel’de yapmış olduğu zirve toplantısında Türkiye’nin Kopenhag siyasi kriterlerini yeterli ölçüde karşıladığına karar verilmiş ve 3 Ekim 2005 tarihinde müzakerelere başlaması öngörülmüştür.

Türkiye tam üyelik doğrultusunda idari ve yasal altyapısını AB ile uyumlaştırma çabası içine girmiştir. 2001 yılında Avrupa Komisyonu Türkiye için ilk Katılım Ortaklığı Belgesini yayınlamış, buna mukabil Türkiye AB Müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Ulusal Programı kabul etmiştir. Bir sonraki aşamada ise tam üyelik hedefinin gerçekleştirilmesi ve AB’ye uyumun

kolaylaştırılması amacıyla Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılması ve AB mali yardımlarından yararlanabilmesi için gerekli iç mekanizmalar Türkiye'de de oluşturulmuştur (Avcı, 2008: 1).

1. Mali Yardım ve Mali Yardımın Yapılma Nedenleri

Mali yardımlar "ekonomik amaçlı dış yardım" olarak adlandırılabilir. Genel olarak gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru, belirli mal ve hizmetlerin sağlanabilmesi ve çeşitli yatırımların finansmanı amacıyla yapılan parasal yardıma mali yardım denmektedir. Mali yardım kavramı, kapital yardımı veya finansal yardım olarak da adlandırılmaktadır. Yardımlar geldikleri kaynaklara göre ikili yardımlar ve çok taraflı yardımlar, tahsis edildikleri yere göre proje yardımı ve program yardımı, harcama yetkisi açısından bağlı yardım ve serbest yardım, yardım veren ve alan ülkeye yüklenen külfet açısından bağış yardımı ve ödünç yardımı, yardımın niteliğine göre mali yardım ve teknik yardım olarak sınıflandırılabilir. Bugün de dünyanın hemen her ülkesi ekonomik gelişmişlik düzeyine göre, bölgesel ve küresel hedefleri doğrultusunda dış yardım yapmaktadır. Ayrıca, çeşitli uluslararası kuruluşlar da kuruluş amaçları çerçevesinde dış yardım yapmaktadırlar. AB, kuruluş amacı olan ekonomik bütünleşme hedefinden çok farklı alanlarda ve amaçlar doğrultusunda dış yardımlar yapabilmektedir (Karataş, 2010: 7-8).

Mali yardımların niteliklerine bakıldığında bu konuya taraf olanların iki ayrı özellikte ekonomik yapıya sahip ülkeler olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim taraflardan biri ekonomisi güçlü olan ülkeler iken diğer yanda ekonomik ve diğer alanlarda daha zayıf olan ülkeler yer almaktadır. Yardımların tabiatı gereği, ekonomisi güçlü olan ülkelere ekonomik ve diğer alanlarda daha doğru yapılan mali yardımlar ve zayıf ülkelere tanınan öncelikler olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır (Sürgü, 2004: 79). AB ülkelerinin her birinin farklı ekonomik ve sosyal yapıya sahip olması, Birliğin zayıf bölgelere yardımda bulunmasını kaçınılmaz kılmıştır. Bu doğrultuda AB, başta bütçesinden sağlanan hibe yardımları ve Avrupa Yatırım Bankası tarafından sağlanan ayrıcalıklı krediler olmak üzere Birlik üyelerine ve aday ülkelere çeşitli mali yardımlarda bulunmuştur. Bunun sonucunda Avrupa Birliği'nin zayıf ekonomili ülkeleri zaman içerisinde kayda değer ekonomik gelişmeler göstermiştir (Yıldız, Yardımcıoğlu, 2005: 102).

AB'nin mali yardım sağlama nedenlerini temel olarak dört başlık altında incelenebilir:

- Ortak politikaların finansmanı
- Dayanışma ilkesi
- Aday ülkelerin Birliğe uyum sağlamanın güçlüğü
- Birlik dışındaki ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi

2. Türkiye'nin Avrupa Birliği Süreci

AB mali yardımları; Avrupa Komisyonu tarafından, diğer aday ülkeler için olduğu gibi, her yıl Türkiye'ye de tahsis edilen hibe nitelikli yardımlardır. Söz konusu yardımlar doğrudan nakdi bir yardım niteliğinde olmayıp, Avrupa Komisyonu ve Türkiye'nin birlikte seçtikleri proje ve programlara mali destek sağlamak için kullanılmaktadır. 27 üyeli Avrupa Birliği (AB), insan hakları ve pazar ekonomisi konusunda ortak değerleri paylaşan ülkelere oluşmaktadır. Gerek bu ülkelerin iç ekonomik ve sosyal gelişmelerine destek olmak gerekse ülkelerarası gelişmişlik düzeyini dengelemek amacıyla hibe ya da kredi şeklindeki çeşitli mali araçlar halinde önemli miktarlarda kaynak harcamaktadır. AB, aynı zaman gerekli gördüğü hallerde üçüncü ülkelere de mali yardımlarda bulunmaktadır.

1 Aralık 1964'de tarihinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşması ile, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye arasında bir ortaklık ilişkisi kurulmuştur. Bu bakımdan, Ankara Anlaşması'nın yürürlüğe giriş yılı, Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki mali işbirliğinin başlangıç tarihi olarak alınabilir. Ankara Anlaşması'nın başlangıç bölümünde, Türk ekonomisinin kalkınmasının ortaya koyduğu özel sorunlara ve belli bir sürede Türkiye'ye ekonomik yardım yapılması gerekliliğine dikkat çekilmektedir. Anlaşmanın üçüncü maddesinde ise, geçiş dönemi ve son dönem boyunca kendisine düşecek yükümlülükleri üstlenebilmek için, Türkiye'nin hazırlık döneminde Topluluk yardımı ile ekonomisini güçlendireceği ve bu hazırlık dönemi ve özellikle Topluluk yardımına ilişkin uygulama usullerinin, Ankara Antlaşmasına ekli Geçici Protokol ile Mali Protokol'de belirtildiği ifade edilmektedir (Karabacak, 2004: 91).

Bunların yanı sıra, AB'ye üye olmak için başvuran ve resmi olarak adaylığı tanınmış ülkelere de özel mali destekler verilmektedir. 1999 yılı Helsinki Zirvesinde adaylık statüsü kazanan Türkiye ile birlikte mevcut beş aday (İzlanda, Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Türkiye) ve bir katılımcı (Hırvatistan) ülke, katılım öncesi yardım adı verilen artırılmış bir mali yardımdan faydalanmaktadır. Ayrıca henüz adaylık statüsü kazanmamış olup Avrupa'da yer alan ve adaylığı çok kısa vadede muhtemel görülen üç potansiyel aday ülke de (Arnavutluk, Bosna Hersek ve Kosova) aynı mali yardım kapsamına girmektedir. Söz konusu yardımlar, ülkelere AB üyeliği sürecinde AB müktesebatına uyum ve uygulama yönünde ülke tarafından alınması gereken siyasi, ekonomik, yasal ve idari tedbirler için mali kaynak sunmaktadır.

AB mali yardımları, Birlik müktesebatına ve iyi uygulamalarına uyum sağlanması amacıyla AB tarafından hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgesi dikkate alınarak, Türkiye tarafından hazırlanan Ulusal Program'daki önceliklere göre planlanmaktadır (Gösterici, Ormanoğlu, 2007: 164).

Türkiye-AB arasındaki mali işbirliği ilişkisi adaylık öncesi, adaylık sonrası ve katılım öncesi olmak üzere üç ayrı süreçte değerlendirilebilir (www.ab.gov.tr; www.abgs.gov.tr).

2.1. Adaylık Öncesi Mali Yardımlar (1964-1999)

1964–1995: 1963 tarihli Türkiye-Avrupa Topluluğu (AT) Ortaklık Anlaşmasından 1996 yılında imzalanan Gümrük Birliği'ne kadar geçen süre Türkiye'nin mali yardımlardan mali protokoller aracılığıyla yararlandığı bir dönemdir. Bu dönemde çoğu kredi niteliğinde toplam 1 milyar avro kullanılmıştır.

1996–1999: Türkiye ile AT arasında bir Gümrük Birliği tesis edilmesinden adaylık statüsü kazandığımız 1999 yılına kadar olan dönemde Gümrük Birliği'ne bağlı yeni ihtiyaçların karşılanmasına yönelik yardımları içermektedir. Bu dönemde çoğu kredi şeklinde kullanılan toplam yardım 755,3 milyon avro tutarındadır.

Bununla birlikte, Türkiye 90'lı yıllarla beraber Avrupa-Akdeniz ortaklığı bünyesinde finanse edilen MEDA (Mediterranean Economic Development Area) programı altındaki hibe nitelikli fonlardan yararlanmıştır. 1996–1999 dönemine yönelik MEDA-I Programı kapsamında destek sağlanan 55 proje için Türkiye'ye 376 milyon avro taahhüt edilmiştir. Bunun yanı sıra, Birlik üyesi olmayan Akdeniz ülkelerine Avrupa Yatırım Bankasından kredi sağlanması amacıyla oluşturulan EUROMED sistemi altında, Türkiye'ye 1997–1999 dönemi için 205 milyon avro tutarında kredi sağlanmıştır.

2.2. Adaylık Sonrası Dönem (2000-2006)

1999 yılında aday ülke konumuna gelen Türkiye, 2001 sonu itibarıyla hibe nitelikli fonlardan tek bir çerçeve altında yararlanmaya başlamıştır. Buna göre, Türkiye'ye adaylık sürecindeki yasal ve kurumsal düzenlemeleri yapabilmesi için projeler yoluyla yıllık 177 milyon avro verilmesi öngörülmüştür. 2002-2006 döneminde Türkiye yaklaşık 1,3 milyar avroluk fonu toplam 164 proje için kullanmıştır. Söz konusu fonlar kurumsal yapılanma (%30), AB müktesebatına uyum (%35) ile ekonomik ve sosyal uyumun (%35) temini için kullanılmıştır. Fonlar Türkiye'yi Topluluk programlarına katılım için de hazırlamayı amaçlamıştır. Katılım Öncesi Yardımlar, Katılım Ortaklığı Belgesindeki öncelikler ve Ulusal Programda yer alan taahhütlerin gerçekleştirilmesi için kullanılmıştır. Bununla birlikte, ekonomik ve sosyal uyum kapsamındaki projelerin "Ön Ulusal Kalkınma Planı"ndaki stratejik çerçeveye uyması şartı aranmıştır. Avrupa-Akdeniz ortaklığı çerçevesindeki MEDA-II Programı bu süreçte de devam etmiş olup, 2000-2006 döneminde kullanılmak üzere Türkiye için ayrılan miktar 890 milyon avrodur. Türkiye adaylık statüsünü aldıktan sonra 2002 yılından itibaren MEDA kapsamı dışında bırakılmıştır.

Avrupa Birliği bu süreçte mali yardımların ülke içinde etkin ve etkili şekilde kullanılması ve denetlenmesi için Türkiye'den bir Merkezi Olmayan Uygulama Sisteminin kurulmasını talep etmiştir. 2001/41 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan sistemin (Sistem Avrupa Komisyonu tarafından 8 Ekim 2003 tarihli bir Karar ile akredite edilmiştir) temel aktörleri; Ulusal Mali Yardım Koordinatörü, Mali İşbirliği Komitesi, Ulusal Fon ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Ortak İzleme Komitesi ve Merkezi Finans ve İhale Birimi olarak belirlenmiştir.

Bu dönemde Türkiye reform sürecinin yarattığı ivmeyle, Ekim 2005 tarihinde Avrupa Birliği ile katılım müzakerelerine başlamıştır. Üyeliğe uzanan yolda atılan bu adım gerek reformların gerekse bu reformları desteklemek üzere sağlanan mali yardımların nitelik ve niceliğini değiştirmiştir. Enerjiden ulaşım, halk sağlığından tarıma kadar çok farklı ve kapsamlı alanlarda AB'ye uyumu amaçlayan müzakere süreciyle birlikte, toplumun pek çok kesimini etkileyen yasal ve idari değişiklikler artarak devam etmiştir. Bu nedenle toplumu söz konusu değişikliklere hazırlamak üzere sağlanan mali yardım miktarında da geçmiş döneme kıyasla ciddi bir artış olmuştur.

2.3. Katılım Öncesi Yardım Aracı

Yaşanan gelişmelere paralel olarak, Avrupa Birliği 2007-2013 yıllarına ait bütçe dönemiyle birlikte aday ülkelere sağladığı mali yardım mekanizmasında değişikliğe gitmiştir. Buna göre aday ve potansiyel aday ülkelere yapılan mali yardımlar Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA- Instrument for Pre-accession Assistance) adı altında birleştirilmiştir.

Beş bölüm halinde yapılandırılan IPA, geçiş dönemi ve kurumsal yapılanma desteği yanı sıra çevre, ulaştırma, bölgesel rekabet, insan kaynakları kalkınması ve kırsal kalkınma olarak belirlenen yeni alanlarda katılım öncesi mali destek sağlamaktadır. Ayrıca aday ülkeler, katkı payları kısmen IPA altında finanse edilmekte olan Birlik Programlarına katılmaya devam etmektedir. IPA 5 bileşenden oluşmaktadır. Bunlar:

I. Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma

II. Sınır Ötesi İşbirliği

III. Bölgesel Kalkınma

IV. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi

V. Kırsal Kalkınma (IPARD)

IPA kapsamında 2007-2013 yılları itibarıyla ülkelere tahsis edilen fon yaklaşık 9.9 milyar avro tutarındadır. Bu tutarın yaklaşık yarısını oluşturan 4,8 milyar avro, nüfus ve yüzölçümü büyüklüğü dikkate alınarak Türkiye için ayrılmış ve Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo-1: IPA Dönemi (2007-2013) Türkiye Mali Yardım Miktarları (milyon avro)

IPA BİLEŞENLERİ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
I. G.Dön. Des. Ve K.Y.	256,7	256,1	239,6	217,8	231,3	227,5	238,5	1.667,5
II. Sınır Ötesi İşbirliği	2,1	2,9	3,0	3,1	5,1	2,2	2,2	20,6
III. Bölgesel Kalkınma	167,5	173,8	182,7	238,1	293,4	356,1	366,9	1.778,4
IV. İ. K. Geliştirilmesi	50,2	52,9	55,6	63,4	77,6	83,2	91,2	474,1
V. Kırsal Kalkınma	20,7	53,0	85,5	131,3	172,5	187,4	204,2	854,6
TOPLAM	497,2	538,7	566,4	653,7	779,9	856,3	903,0	4.795,2

Kaynak: www.ab.gov.tr

IPA'nın temel amacı aday ülkenin AB'ye üye olma yolundaki ihtiyaç ve önceliklerine hizmet eden projelerin desteklenmesidir. Projeler aracılığıyla kullanılan fonlar, AB müktesebatına uyumu ve bu uyum için gerekli idari kapasite oluşturulmasını hedefler. Bununla beraber ekonomik ve sosyal uyumun sağlanmasına (bölgesel kalkınma, tarımsal ve kırsal kalkınma, sınır ötesi işbirliği ve KOBİ projeleri) yönelik projeler de mali yardımlar içerisinde gün geçtikçe artmaktadır.

IPA, katılımcı ülke Hırvatistan'ın yanı sıra aday statüsündeki ülkeleri (İzlanda, Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Türkiye) ve potansiyel aday statüsündeki ülkeleri (Arnavutluk, Bosna-Hersek ve Kosova) kapsamaktadır. 2007-2013 IPA Dönemi AB Mali Yardımının Aday ve Potansiyel Aday Ülkelere Göre Dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo-2: 2007-2013 IPA Dönemi AB Mali Yardımının Aday ve Potansiyel Aday Ülkelere Göre Dağılımı

ÜLKELER	Yüzölçümü (km²)	Avro/km²	Nüfus-2006	Avro/Kişi	TOPLAM (Milyon Avro)	Oran %
Hırvatistan	56.594	17.634	4.443.000	224,6	998	10.0
Makedonya	25.713	23.918	2.039.000	301,6	615	6.2
Türkiye	783.562	6.119	72.520.000	66,1	4.795	48.2
Arnavutluk	2.875	206.957	3.149.000	188,9	595	6.0
Bosna Hersek	1.209	12.810	3.843.000	170,7	656	6.6
Karadağ	13.812	17.087	624.000	378,2	236	2.4
Sırbistan	77.474	17.890	7.425.000	186,7	1386	13.9
Kosova	10.887	58.326	2.070.000	306,8	635	6.4
İzlanda (2011-..)					30	0.3
TOPLAM	1.022.126	9.489	96.113.000	103,5	9.944	100

Kaynak: www.ab.gov.tr

2007-2013 dönemi IPA kaynaklarının %48,2’si ülkemiz için ayrılmıştır. Ancak, ülke nüfusu ve yüzölçümü dikkate alındığında ülkemizin kişi başına düşen tutarda en az payı aldığı görülmektedir.

IPA kapsamındaki mali yardımlardan faydalanabilmek için, yararlanıcı ülkenin gerekli idari yapıları oluşturması zorunludur. Bu idari yapıların ne olduğu ve fonksiyonları, IPA Uygulama Tüzüğünde (1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü’nün uygulanmasına ilişkin 12 Haziran 2007 tarihli ve 718/2007 sayılı Komisyon Tüzüğü) açıklanmaktadır. Yararlanıcı ülke, bu idari birim ve otoriteler arasında görevler ayrımını sağlamakla yükümlüdür. Söz konusu birim ve otoriteler kurulup işlemeye başladıktan sonra AB, yardım fonları üzerindeki yönetim yetkisini yararlanıcı ülkeye devretmektedir (www.ab.gov.tr: www.abgs.gov.tr).

IPA'nın eski dönemdeki katılım öncesi mali yardımlara nazaran getirdiği en önemli değişiklik, mali yardımların yararlanıcı ülkeler tarafından hazırlanacak programlar çerçevesinde belirlenen öncelik ve faaliyet alanlarına yönelik kullanılacak olmasıdır (Karataş, 2010: 2). IPA programı ile birlikte AB mali yardımlarının yönetimi için Türkiye’de oluşturulan yapı da

yeniden ele alınmaktadır. Ancak bu süreçte geçmişte yaşanan sorunların doğru bir şekilde tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması ve yeni döneme daha sorunsuz bir şekilde girilmesi gerekmektedir (Avcı, 2008: 1-2).

IPA bileşenleri kapsamında Avrupa Birliği Fonlarından faydalanabilme; her bir bileşen ya da program için ilgili program otoritelerinin Ulusal Yetkilendirme Görevlisi tarafından akredite edilmesi, Ulusal Yetkilendirme görevlisi ile Ulusal Fonunda Yetkili Akreditasyon görevlisi tarafından akredite edilmesi, akredite koşullarının devam ettirilmesi ve izlenmesi şartlarına bağlanmıştır. Her bir bileşen için ayrı program otoritelerinin oluşması, ülkemiz açısından fonlarının kullanımının daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlayacağı gibi, fonlara aktaran Komisyon içinde bunların takibini kolaylaştıracaktır. Merkezi Olmayan Uygulama Sistemine dâhil kurum ve şahısların faaliyetlerini etkin bir şekilde yerine getirememesi durumunda, Komisyon fonların kullanılmasını durdurabilecek veya iptal edebilecektir. Komisyon bu yeni mali yardım aracı ile kullanım alanını ve miktarını arttırmış, fakat buna paralel olarak daha sıkı koşullar ve gözetim yükümlülüğü getirmiştir (Çeliktas, 2009: 93). IPA Programından yararlanmak için gerekli olan merkezi olmayan yapılanma ülkemizde kurulmuş ve son olarak 2009/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi'yle kurumsal yapılanma gözden geçirilerek yeni dönemin öngördüğü yapıyla uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır. Katılım öncesi yardımın genel koordinasyonunu sağlamak üzere ulusal katılım öncesi yardım koordinatörü olarak AB Genel Sekreteri görevlendirilmiştir. Türkiye'nin katılım sağladığı ve önümüzdeki dönemde katılım sağlayacağı programlarda Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ulusal otorite olarak belirlenmiştir (Karabacak, 2004: 13).

Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi'nin amacı, mali yardımların herhangi bir suistimale uğramadan öngörülen hedefler doğrultusunda kullanılmasını sağlamak ve böylelikle aday ülkeleri AB üyeliğine hazırlamaktır. Bu nedenle AB, mali yardımların yararlanıcı ülkelerde kullanımını bir sisteme oturtmuş; yönetim, uygu-lama ve denetimini faydalanıcı ülkeye bırakmıştır. Ancak mali yardımların uygulama ve sonuçları hakkında AB'ye rapor verilmekte ve Mutabakat Zaptı'nda da ifade edildiği gibi Sistem'de nihai sorumluluğu AB Komisyonu kendisinde muhafaza etmektedir. Dolayısıyla bu sistem, mali yardımların aktarımından harcanmasına kadarki her aşamasında fonksiyon görmek ve AB tarafından mali yardımlarının yararlanıcı ülkede kullanımını kontrol etme imkânını sunmaktadır (Gösterici, Ormanoğlu, 2007: 189-190).

AB ile ilişkilerimizin yarım asrı bulduğu bu dönemde ülke olarak üzerimize düşen gereklilikleri yerine getirmemiz tam üyelik için büyük önem arz etmektedir. Aday ülke statüsüyle ivme kazanan AB-Türkiye ilişkileri 2005 yılında tam üyelik için müzakerelere başlanması ile ayrı bir hız kazanmıştır. 2007-2013 dönemi Mali Perspektifi'nde katılım öncesi mali araç olarak oluşturulan IPA'da Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği yolunda önemli bir kilometre taşıdır. (Karataş, 2010: 3-4). AB'ye üyelik sürecinin, şartlar ne olursa olsun Türkiye tarafından iyi değerlendirilmesi ve Birliğin gerek itici güç olarak gerekse kaynak ve model olarak değerlendirilip bu süreçte maksimum kazanımların elde edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Birlik tarafından Türkiye'ye sağlanan mali yardımların da etkili ve verimli bir şekilde kullanılması gerekmektedir (Polat, 2004: 82-83).

Yeni mali yardım yaklaşımının hedeflerinden biri de, sonuçları daha görünür ve hissedilir projelerin uygulanması yoluyla hazırlıkları devam eden 2014-2020 AB bütçesinde ülkemize ayrılan payın daha da artırılmasıdır. Bu noktada, ülkemizin 2007-2010 döneminde sergilediği ve 2011-2013 döneminde sergilemekte olduğu performans, hem yapılacak fon tahsisatı hem de genel anlamda Türkiye'nin AB'ye üyeliği konusunda üye ülke kanaatlerini olumlu yönde etkileyecektir. Bu çerçevede, AB katılım öncesi mali yardımlarının geçmişini anlamak, bugünü ile geleceğini doğru kavramak, özellikle 2007-2013 döneminde aday ülke olarak ülkemizin tüm bileşenlerinden yararlanma imkânı bulduğu IPA Programını incelemek, hem 2014-2020 arasındaki sürecin daha sağlıklı olmasına hem de ülkemizin AB'ye tam üyeliği yolunda bir nebze de olsa katkıda bulunmak için alınan yardımlar ve bunların kullanılması konularının muhasebeleştirilmesinin nasıl yapılacağı konusu uygulamalı olarak açıklanmaya çalışılacaktır.

3. AB Mali Yardımlarının Muhasebeleştirilmesi

AB hibelerinin muhasebeleştirilmesinde, 27 Kasım 2007 tarihli ve 26713 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan, "Avrupa Birliği ve Uluslararası Kuruluşların Kaynaklarından Kamu İdarelerine Proje Karşılığı Aktarılan Hibe Tutarlarının Harcanması ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Yönetmelik" çıkarılmıştır. İlgili yönetmeliğin bazı maddeleri 25 Ağustos 2009 tarihli ve 27330 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan İlgili Yönetmelikte bazı maddeleri değiştirilmiştir. Hibelerin muhasebeleştirilmesi konusunda bu yönetmelik temel alınarak yapılmaktadır. Bu Yönetmeliğin amacı, Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar veya uluslararası konsorsiyumlardan kapsam dâhilindeki kamu idarelerine proje karşılığı aktarılan hibe niteliğindeki tutarların uluslararası anlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla izlenmesi, harcanması ve muhasebeleştirilmesini belirlemektir (27 Kasım 2007 tarihli Yönetmelik, 2007: madde 1/1).

Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar veya uluslararası konsorsiyumlardan temin edilen proje karşılığı hibelerin muhasebeleştirilmesi, ilgili kamu idaresinin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe birimleri aracılığı ile yapılır (27 Kasım 2007 tarihli Yönetmelik, 2007: madde 8/1). Denetimden sorumlu olan Sayıştay, Ulusal Fon'un Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı'nın 3. maddesi uyarınca AB mali yardımlarının uluslararası genel kabul görmüş muhasebe standartlarına göre dış denetimden sorumludur. Ayrıca, iç hukuka göre de Sayıştay söz konusu fonların mali denetimini TBMM adına yapabilecektir (Avcı, Kabakçı: 2).

Hibe kullanımı ile ilgili en önemli hususlardan bir tanesi hibe tutarının ilgili kurumun resmi hesaplarına girilmesidir. Ülkemizde uygulanan muhasebe sisteminde bunu yapmanın iki yolu vardır (Kahraman, 2011: 50);

Gelir yöntemi: Alınan hibe gelir olarak kaydedilir. Tüm kamu kuruluşları bu yöntemi kullanmalıdır.

Özkaynak yöntemi: Alınan hibe özel fon olarak kaydedilir. Bu durumda satın alınan demirbaşın hibe miktarına gelen kısmı amortismanına tabi tutulmaz.

Projeye ilişkin muhasebe kayıtlarında, ödemelerde ödemenin yapıldığı, avansların mahsubunda avans ödemesinin yapıldığı, diğer işlemlerde ise işlemin yapıldığı tarihteki özel hesabın bulunduğu bankanın döviz alış kuru esas alınır. Özel hesaba aktarılan dövizler ve bu dövizlerin değerlemesine ilişkin işlemlerde ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru esas alınır.

Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar veya uluslararası konsorsiyumların kaynaklarından temin edilen proje karşılığı hibeler, aşağıda açıklanan esaslar dâhilinde muhasebeleştirilir (27 Kasım 2007 tarihli Yönetmelik, 2007: madde 1/1):

3.1. Proje Karşılığı Hibelerin Muhasebeleştirilmesi

a) Proje karşılığı olarak temin edilen dövizler ilgili kamu idaresi muhasebe birimlerince bankada açtırlacak döviz hesabına aktarıldığında; aktarma tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden 104.Proje Özel Hesabına borç, 600.Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.

...../..... 104. PROJE ÖZEL HESABI 600. GELİRLER HESABI Proje karşılığı olarak temin edilen dövizlerin ilgili kamu idaresi muhasebe birimlerince bankada açtırlacak döviz hesabına aktarılması	XXX	XXX
---	-----	-----

b) Proje kapsamında yapılacak ödemeler, banka hesabı üzerine düzenlenecek döviz gönderme emri veya banka çekiyle yapılır. İlgilisine ödenmek veya gönderilmek üzere döviz gönderme emri veya çek düzenlendiğinde, 630.Giderler Hesabı veya varlığa dönüştürülecek bir kullanım ise ilgili varlık hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedilir. Bankadan alınacak günlük hesap özet cetvelinden ilgisine ödendiği veya gönderildiği anlaşılın tutarlar ise 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına borç, 104.Proje Özel Hesabına alacak kaydedilir.

...../..... 630. GİDERLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI İlgilisine ödenmek veya gönderilmek üzere döviz gönderme emri veya çek düzenlenmesi	XXX	XXX
...../..... 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI 104. PROJE ÖZEL HESABI İlgilisine ödendiği veya gönderildiği anlaşılın tutarların kaydı	XXX	XXX

c) Yapılan muhasebeleştirme işleminde kur farkı olması durumunda; olumlu fark tutarı, 104.Proje Özel Hesabına borç, 600.Gelirler Hesabına alacak; olumsuz fark tutarı ise 630.Giderler Hesabına borç, 104.Proje Özel Hesabına alacak kaydedilir.

...../..... 104. PROJE ÖZEL HESABI 600. GELİRLER HESABI Olumlu kur farklarının kaydı	XXX	XXX
...../..... 630. GİDERLER HESABI 104. PROJE ÖZEL HESABI Olumsuz kur farklarının kaydı	XXX	XXX

ç) Proje özel hesabından projenin amaçları için kullanılmak üzere, proje mutemetlerine avans verilebilir. Verilen avans tutarları, avansın verildiği tarihteki proje hesabının bulunduğu bankanın döviz alış kuru üzerinden 162.Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına alacak; bankadan alınacak günlük hesap özet cetvelinden ödendiği anlaşılın tutarlar ise 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına borç, 104.Proje Özel Hesabına alacak kaydedilir. Harcamaya ilişkin kanıtlayıcı belgeler muhasebe birimine verildiğinde ise harcama tutarı avansın verildiği tarihteki kur üzerinden 630.Giderler Hesabı veya varlığa dönüştürülecek bir kullanım ise ilgili varlık hesabına borç, 162.Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına alacak kaydedilir. Verilen avanslardan varsa nakden iade edilen tutar, 104.Proje Özel Hesabına borç, 162.Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına alacak kaydedilir.

...../..... 162. BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Verilen avansların kaydı	XXX	XXX
--	-----	-----

106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI 104. PROJE ÖZEL HESABI Ödenen avansların kaydı	XXX	XXX
630. GİDERLER HS. 162. BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI Harcanan avans tutarının kaydı	XXX	XXX
104. PROJE ÖZEL HS 162. BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI Verilen avanslardan nakden iade (varsa) kaydı	XXX	XXX

d) Ay sonlarında döviz mevcudunun Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ay sonu döviz satış kuru üzerinden değerlendirilmesi sonucunda; kur artışından doğan farklar, 104.Proje Özel Hesabına borç, 600.Gelirler Hesabına alacak; kur azalışından doğan farklar ise 630.Giderler Hesabına borç, 104.Proje Özel Hesabına alacak kaydedilir.

104. PROJE ÖZEL HESABI 600. GELİRLER HESABI Kur artışından oluşan farkların kaydı	XXX	XXX
630. GİDERLER HESABI 104. PROJE ÖZEL HESABI Kur azalışından oluşan farkların kaydı	XXX	XXX

e) Projelerde istihdam edilen personele ödenen ücretlerden kesilerek ilgili sosyal güvenlik kurumuna ve bağlı bulunulan vergi dairesine ödenmesi gereken tutarlar, öncelikle 104.Proje Özel Hesabından muhasebe biriminin 102.Banka Hesabına aktararak bu hesaptan ödemeler gerçekleştirilir. Özel hesaptan aktarılan tutarlar, aktarma yapıldığı günkü proje hesabının bulunduğu bankanın döviz alış kuru üzerinden 108.Diğer Hazır Değerler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedilir. Bankadan alınan hesap özeti cetvelinden aktarmanın yapıldığının anlaşılması üzerine 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına borç, 104.Proje Özel Hesabına alacak kaydedilir. Muhasebe biriminin banka hesabına aktarılan tutar 102.Banka Hesabına borç, 108.Diğer Hazır Değerler Hesabına alacak kaydedilir.

108. DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Özel hesaptan para aktarılması için yapılan kayıt	XXX	XXX
106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI 104. PROJE ÖZEL HESABI Paranın aktarıldığı görülürse yapılacak kayıt	XXX	XXX
102. BANKA HESABI 108. DİĞER HAZIR DEĞERLER HESABI Muhasebe biriminin banka hesabına aktarılan paranın kaydı	XXX	XXX

f) Proje kapsamında alınan tüketim malzemeleri 630.Giderler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedilir.

630. GİDERLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Proje kapsamında alınan tüketim malzemelerinin kaydı	XXX	XXX
---	-----	-----

g) Tamamlanmış projelerden iade edilmesi gereken tutarlar, 630.Giderler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedilmek suretiyle ilgili kuruluşa gönderilir. İade edilmeyerek ilgili kamu idaresi bütçesine gelir kaydedilecek tutarlar ile emanet hesaplara alınacak tutarlar; 630.Giderler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedilmek suretiyle ilgili kurumun hesabına aktarılır.

630. GİDERLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Tamamlanmış projelerden iade edilmesi gereken tutarların kaydı	XXX	XXX
---	-----	-----

...../..... 630. GİDERLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI İade edilmeyen ve kamu idaresi bütçesine gelir kaydedilecek tutarların kaydı	XXX	XXX
--	-----	-----

3.2. Proje Kapsamında Satın Alınan Duran Varlıklar

a) Proje kapsamında satın alınan ve ilgili hesaba kaydedilen duran varlıklar, proje bitiminde herhangi bir nedenle kayıtlardan çıkarılması gerektiğinde, 630.Giderler Hesabına borç, ilgili varlık hesabına alacak kaydedilir.

...../.....İLGİLİ DURAN VARLIK HESABI 630. GİDERLER HESABI Proje kapsamında satın alınan duran varlık kaydı	XXX	XXX
...../..... 630. GİDERLER HESABI İLGİLİ DURAN VARLIK HESABI Duran varlığın kayıtlardan çıkarılması	XXX	XXX

Proje kapsamında satın alınan ve amortisman ve yeniden değerlemeye tabi tutulan duran varlıkların herhangi bir nedenle kayıtlardan çıkarılmasının gerekmesi halinde, duran varlık için ayrılmış olan amortisman tutarı ilgili birikmiş amortismanlar hesabına, değer artış farkı 522.Yeniden Değerleme Farkları Hesabına, kalan tutar 630.Giderler Hesabına borç; değer azalış farkı 522.Yeniden Değerleme Farkları Hesabına, duran varlığı kayıtlı değeri ilgili duran varlık hesabına alacak kaydedilir. Proje kapsamında alınan duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanır. Bu yöntemle göre her bir duran varlık için amortisman ve tükenme payı, projenin süresi ile sınırlı olarak eşit oranda uygulanır.

3.3. Projeden Kalan Tutarlar

Proje yürütücüsü tarafından projenin tamamlandığının muhasebe birimine bildirilmesi üzerine, özel hesapta kalan tutarlardan proje sözleşmesi gereğince iade edilmesi gerekenler iade edildikten sonra, kalan tutarlar ilgili muhasebe birimince bütçeye gelir kaydedilir. Ancak; bu kapsamda hazırlanan veya hazırlanacak yeni projeler varsa, üst yöneticinin onayıyla, bu projelerin hazırlık aşamasında yapılması gerekli giderler ile onaylanmış ancak hibe ödemesi gecikmiş projelerin hibe ödemesi yapıncaya kadar gerçekleşen giderleri karşılamak üzere, artan tutarlar bütçeye gelir yazılmayarak, 333.Emanetler Hesabının altında açılacak bir yardımcı hesapta tutulabilir. Onaylanmış ancak hibe ödemesi gecikmiş olan projeler için kullanılan tutarlar, hibe ödemesi yapıldığında en geç 10 gün içerisinde emanetler hesabına iade edilir. Projeden harcanmayan ve bütçeye gelir kaydedilmeyen tutarların henüz finansmanı sağlanmamış projeler için kullanılmak üzere emanete alınması durumunda 104.Proje Özel Hesabı (Emanet) borç, 104.Proje Özel Hesabı (Hibe) alacak olarak kaydedilir. Banka hesap özetinden emanet hesabına aktarıldığı görülen tutarlar 630.Giderler Hesabı borç, 333.Emanetler Hesabı alacak olarak kaydedilir.

...../..... 104. PROJE ÖZEL HESABI (Emanet) 104. PROJE ÖZEL HESABI (Hibe) Projeden harcanmayan ve bütçeye gelir kaydedilmeyen tutarların henüz finansmanı sağlanmamış projeler için kullanılmak üzere emanete alınması kaydı	XXX	XXX
...../..... 630. GİDERLER HESABI 333. EMANETLER HESABI Emanet hesabına aktarılan tutarın kaydı	XXX	XXX

Emanetler hesabında harcama yapılması halinde ise; 333.Emanetler Hesabı borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabı alacak kaydedilir. Banka hesap özetinde ilgiliye ödenen ve gönderilen tutarlar ise 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabı borç, 104.Proje Özel Hesabı (Emanet) alacak kaydedilir.

...../..... 333. EMANETLER HESABI 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Emanetler hesabında harcama yapılması kaydı	XXX	XXX
...../..... 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI 104. PROJE ÖZEL HESABI (Emanet) İlgiliye ödenen ve gönderilen tutarın kaydı	XXX	XXX

Henüz finansmanı sağlanmamış projeler için yapılan harcamalar için projeye hibe aktarıldığında ise; 104. Proje Özel Hesabı (Hibe) borç, 600.Gelirler Hesabı alacak kaydedilir.

...../..... 104. PROJE ÖZEL HESABI (Hibe) 600. GELİRLER HESABI Emanetler hesabında harcama yapılması kaydı	XXX	XXX
---	-----	-----

3.4. Proje kapsamında ücret ödemeleri ve vergi/sigorta primleri

Proje kapsamında ödenecek net ücretler 630.Giderler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabı alacak kaydedilir. Gelir vergisi, damga vergisi ve sosyal güvenlik kesintileri 630.Giderler Hesabına borç, 106.Döviz Gönderme Emirleri Hesabı alacak kaydedilir.

...../..... 630.GİDERLER HESABI (Net Ücret) 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Ödenecek net ücretin kaydı	XXX	XXX
...../..... 630.GİDERLER HESABI (Gelir vergisi, damga vergisi ve sosyal güvenlik kesintileri) 106. DÖVİZ GÖNDERME EMİRLERİ HESABI Gelir vergisi, damga vergisi ve sosyal güvenlik kesintileri kaydı	XXX	XXX

4. Sonuç

Yapılan anlaşmalar gereği AB tarafından yapılan mali yardımlar, yardımın aktarılmasından harcanmasına kadar kontrol edilmektedir. Avrupa Birliği Fonlarından faydalanabilme; her bir bileşen ya da program için ilgili program otoritelerinin Ulusal Yetkilendirme Görevlisi tarafından akredite edilmesi, Ulusal Yetkilendirme görevlisi ile Ulusal Fonunda Yetkili Akreditasyon görevlisi tarafından akredite edilmesi, akredite koşullarının devam ettirilmesi ve izlenmesi şartlarına bağlanmıştır. Her bir hibe bileşeni için ayrı program otoritelerinin oluşması, Türkiye açısından fonların kullanımının daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlayacağı gibi, fonlara kaynak aktaran Komisyon için ise fonların takibini kolaylaştıracaktır. Merkezi Olmayan Uygulama Sistemine dâhil kurum ve şahısların faaliyetlerini etkin bir şekilde yerine getirememesi durumunda, Komisyon fonların kullanılmasını durdurabilecek veya iptal edebilecektir. Komisyon bu mali yardımların kullanım alanını ve miktarını arttırmış, fakat buna paralel olarak daha sıkı koşullar ve gözetim yükümlülüğü getirmiştir. Yapılan çalışma ile mali yardımların muhasebeleştirilmesi açıklanarak komisyonun belirlediği koşullar ve gözetimin olumlu geçmesine destek olabilmek dolayısıyla genel sürece katkıda bulunmaya çalışılmıştır.

AB'nin merkezi otoriteye bırakmış olduğu süreçlerin iyi planlanması, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve bu yasal düzenlemelerin denetlenmesi, değerlendirilmesi ve kontrol edilmesi AB'nin mali yardımların kaynak aktarımında Türkiye lehine sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Bu olumlu değerlendirmenin Türkiye lehine yapılmasında AB tarafından yapılan mali yardımların harcanması ve muhasebeleştirilmesi konularının tekdüzen olarak yapılması standartlaşmayı ve dolayısı ile şeffaflaşmayı arttıracaktır. Kamu kurumlarının kendilerine aktarılan proje tutarlarını harcarken ve muhasebeleştirirken belirlenen ilkeler uyması AB'den alınan mali yardımlar konusunda merkezi otoritenin elini güçlendireceğinden belirtilen kriterler dikkate alınarak yapılacak muhasebeleştirme çalışmalarının sürece katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AVCI, F., M.İ. KABAKÇI, "Türkiye'de AB Mali Yardımlarının Denetimi", <http://www.hazine.org.tr/tr/index.php/makaleler/84-avrupa-birligi/117-tuerkiye-de-ab-mali-yard-mlar-n-n-denetimi>, s. 1-9, (11.10.2014).

AVCI, F., (2008), "Türkiye'ye Dönük Katılım Öncesi Mali Yardım Uygulaması Çerçevesinde 2007-2013 Döneminin Değerlendirilmesi" s. 1-22 <http://hazine.org.tr/makaleler/ab/AB%20Mali%20Yard%fdmlar%fd%20Fatih%20AVCI.pdf>, (26.09.2014).

ÇELİKTAŞ, İ., (2006), "2007-2013 Mali Perspektifi İçin Öngörülen Avrupa Birliği Katılım Öncesi Fonlarının Yapısı", Sayıştay Dergisi, Sayı: 63, s. 39-49.

ÇELİKTAŞ, İ., (2009), "Katılım Öncesi Mali Yardım Aracının Merkezi Olmayan Yapılanmada Getirdiği Değişiklikler ve Yardımların Planlanması", Sayıştay Dergisi, sayı: 74-75, s. 73-95.

GÖSTERİCİ, H., B. ORMANOĞLU, (2007), "AB Mali Yardımları ve IPA Uygulamasına Geçiş", Türk İdare Dergisi, sayı 456, s. 163-192.

<http://www.ab.gov.tr/index.php?p=5>, Türkiye-AB Mali İşbirliği, (04.11.2014).

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>, Türkiye-AB Mali İşbirliği, (06.10.2014).

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071127-2.htm>, 27.11.2007 tarihli ve 26713 sayılı Resmi Gazete, (13.09.2014).

<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/08/20090825.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/08/20090825.htm>, 25.08.2009 tarihli ve 27330 sayılı Resmi Gazete, (13.09.2014).

KAHRAMAN, M., (2011), "AB Hibe ve Muhasebeleştirilmesi", Proje Finansman Dergisi, Sayı 1, s. 50-52.

KARATAŞ H., (2010), Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardımları, T.C. Maliye Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2010/409, Ankara.

KARABACAK, H., (2004), Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali İşbirliği ve Proje Yönetimi Yaklaşımı, T.C. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Ankara.

KARABACAK, H., (2004), "Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Türkiye ile Mali İşbirliği", Maliye Dergisi, Sayı. 146, s. 69-106.

POLAT, N., (2004), "Avrupa Birliği-Türkiye Mali İşbirliği ve Sayıştayın Topluluk Kaynakları Üzerindeki Denetimi" Sayıştay Dergisi, Sayı. 52 s. 61-84.

SÜNGÜ, S., (2004), "Avrupa Birliği Mali Yardımlarının Topluluğa Yeni Katılımı ve Katılacak Olan Ülkelerle Türkiye Açısından Değerlendirilmesi", Sayıştay Dergisi, Sayı. 54 s. 77-111.

YILDIZ H., F. YARDIMCIOĞLU, (2005), "Türkiye'ye Yönelik Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Aday Ülkelerle Karşılaştırılması", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, s. 75-106.